

Kultuuriministri 11. septembri 2023. a määruse nr 11 „Riigieelarvest muuseumide tegevustoetuse taotlemise, taotleja hindamise ja toetuse määramise tingimused ja kord“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määruse eelnõuga (edaspidi *eelnõu*) muudetakse kultuuriministri 11. septembri 2023. a määruse nr 11 „Riigieelarvest muuseumide tegevustoetuse taotlemise, taotleja hindamise ja toetuse määramise tingimused ja kord“ 27. novembril 2023 jõustunud redaktsiooni avaldamismärkega RT I, 24.11.2023, 5.

Määrus kehtestatakse muuseumiseaduse § 21 lõike 4 alusel.

Eelnõuga täpsustatakse riigi sihtasutuse muuseumide ning riigile kuuluvat muuseumikogu kasutatavate muuseumide, mida ei ole asutanud riik, taotluste hindamise ja toetuse suuruse kindlaksmääramise korda. Muudatusega lihtsustatakse tegevustoetuste jaotamise süsteemi olukordades, kus taotlusvooru eelarve väheneb, ning lisatakse võimaliku lisatoetuse aluste loetellu maamaksu tõus.

Lisaks eeltoodule muudetakse eelnõuga viited Euroopa Komisjoni vähese tähtsusega abi määrusele (määruses on viide kehtetule Euroopa Komisjoni määrusele). Alates 01.01.2024 kehtib vähese tähtsusega abi andmisel Euroopa Komisjoni määrus (EL) 2023/2831, mis asendab määrust (EL) nr 1407/2013.

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Kultuuriministeeriumi kultuuriväärtuste osakonna muuseuminõunik Marju Reismaa (marju.reismaa@kul.ee, tel 628 2335) ja õigus- ja haldusosakonna õigusnõunik Siiri Pelisaar (siiri.pelisaar@kul.ee, tel 628 2225), kes tegi eelnõu juriidilise ekspertiisi.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kuuest punktist.

Eelnõu punktid 1 ja 2 on seotud Euroopa Komisjoni vähese tähtsusega abi määrusele viitamisega. Uus vähese tähtsusega abi määrus jõustus 01.01.2024 ja kehtib kuni 31.12.2030. Uue vähese tähtsusega abi määruse jõustumisega on vaja muuta ka ministri määruses olevad viited vähese tähtsusega abi määrusele. Muutub ka vähese tähtsusega abi ülemmäär.

Eelnõu punktiga 3 täiendatakse paragrahvi 11 lõikega 4¹, mille kohaselt ei tehta toetuse suuruse ümberhindamist lisas 1 toodud metoodika alusel, kui taotlusvooru eelarve väheneb võrreldes eelneva kalendriaastaga. Sellisel juhul vähendatakse kõigil taotlejatel toetust taotlusvooru eelarve vähenemise protsendi võrra. Muudatus puudutab riigi sihtasutuse muuseume.

Eelnõu punktiga 4 muudetakse paragrahvi 11 lõiget 6 ning võimaliku lisatoetuse aluste loetellu lisatakse maamaksu tõus. Muudatuse eesmärk on anda toetuse andjale paindlikumad volitused otsustada lisatoetuste jaotuse üle, võttes arvesse toetuse taotleja tegelikku finantsolukorda ja vajadusi seoses maamaksu võimaliku tõusuga. Muudatus puudutab riigi sihtasutuse muuseume. Muudatus ei kohusta toetuse andjat lisatoetust eraldama, kuid annab selleks võimaluse, sarnaselt kehtivas määruses oleva töötasu alammäära tõusu regulatsiooniga.

Eelnõu punktiga 5 täpsustatakse paragrahvi 11 lõike 7 sõnastust, et oleks üheselt arusaadav, et lisatoetuse maksmist ei loeta taotlusvooru eelarve suurenemiseks ja mittemaksmist taotlusvooru eelarve vähenemiseks. Näiteks võib lisatoetuse määrata ka ainult üheks aastaks, kuid see ei tähenda, et sellele järgneval aastal on seetõttu vooru eelarve tervikuna vähenenud ning peaks tegema hindamismetoodika kohase hindamise. Muudatus puudutab riigi sihtasutuse muuseume.

Eelnõu punktiga 6 täiendatakse paragrahvi 12 lõikega 5, mille kohaselt ei tehta toetuse suuruse ümberhindamist lisas 1 toodud metoodika alusel, kui taotlusvooru eelarve väheneb võrreldes eelneva kalendriaastaga. Sellisel juhul vähendatakse kõigil taotlejatel toetust taotlusvooru eelarve vähenemise protsendi võrra. Muudatus puudutab muuseume, mis kasutavad riigile kuuluvat muuseumikogu, kuid mida ei ole asutanud riik.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

4. Eelnõu mõju

4.1. Sotsiaalsed mõjud (kultuur)

Muudatus võib vähendada nende taotlejate võimekust kvaliteetse muuseumiteenuse pakkumisel, kelle toetus oleks hindamismetoodika kohaselt vähenenud vähem kui muudatuse tulemusena rakendatava võrdse kärpeprotsendi korral. Vastavalt hindamismetoodika loogikale on need eelkõige muuseumid, kelle kasutuses olevad kinnistud ei kuulu Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsile (st ei ole automaatselt tagatud majanduskuludeks rahaline kate riigi poolt) ning kel on palju filiaale ja/või kultuurimälestisi.

Muudatusest võidavad (st nende toetuse vähendamise protsent on võrdse kärpeprotsendi puhul väiksem kui oleks hindamise tulemusena) ilma filiaalideta ning Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsi kinnistut kasutavad muuseumid, samuti hiljuti asutatud sihtasutused, kelle tegevustoetust on seoses riigiasutusest sihtasutuseks ümberkorraldamisega suurendatud ja/või kelle eelarve on juba riigiasutusena hiljuti märkimisväärselt suurenenud.

Samas muudatus kiirendab toetuste jaotamise protsessi eelarve vähenemise korral ning võimaldab kõigil toetuse saajatel võimalikult vara planeerida muudatusi oma tegevustes, lähtudes juba teadaolevast taotlusvooru kogusumma vähenemise protsendist. 2025. aastal on see riigi sihtasutuse muuseumide puhul 4% ning muude riigile kuuluvat muuseumikogu kasutatavate muuseumide puhul 5%. Kui toimuks taotluste individuaalne hindamine, selguksid taotlusvooru tulemused ehk iga konkreetse taotleja toetuse kärpe suurus alles detsembris. See asetaks taotlejad, kelle toetus väheneks hindamise tulemusena keskmisest rohkem, keerulisse olukorda, sest tegevuse ümberkorraldamiseks jääks väga vähe aega.

Lisaks võimaldab voorupõhine võrdne toetuse vähendamine rakendada seda solidaarselt ühtse põhimõttena valdkondadeülel, kui riigieelarves tehakse ulatuslikumaid kärped, nagu see on 2025. aasta riigieelarve puhul.

4.2. Mõju riigiasutuste töökorraldusele

Muudatus vähendab KuM-i halduskoormust, sest taotlusi on edaspidi vaja hinnata vaid taotlusvooru eelarve suurenemise korral.

Mõju muudele valdkondadele ega ebasoovitavaid mõjusid ei kaasne.

5. Eelnõu rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja eelnõu rakendamise eeldatavad tulud

Eelnõu rakendamisega täiendavaid tulusid ega kulusid ei kaasne.

6. Eelnõu jõustumine

Eelnõu jõustub üldises korras ehk kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Eelnõu kooskõlastamine ja huvirühmade kaasamine

Eelnõu esitati arvamuse avaldamiseks muudatusest puudutatud sihtrühmale ehk Kultuuriministeeriumi haldusala sihtasutustele ning muudele riigile kuuluvat muuseumikogu kasutatavatele muuseumidele. Arvamuse esitas üks muuseum – Sihtasutus Eesti Vabaõhumuuseum –, kes tegi kaks ettepanekut, millega ei ole arvestatud. Esitatud ettepanekute tabel on toodud seletuskirja lisa.